

Ministerstvo investícií, regionálneho rozvoja a informatizácie SR

Záznam z online zasadnutia pracovnej skupiny „Partnerstvo pre politiku súdržnosti 2020+“ zo dňa 27. septembra 2021

Workshop: OP Slovensko 2021 – 2027 – Fond na spravodlivú transformáciu

Program:

- 13:00 – 13:15 h Otvorenie zasadnutia a predstavenie
- 13:15 – 13:45 h Prezentácia špecifického cieľa - Fond na spravodlivú transformáciu
- 13:45 – 14:30 h Diskusia

Otvorenie online zasadnutia

Online zasadnutie pracovnej skupiny otvoril p. Ladislav Oravec, zástupca Úradu splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti, ktorý privítal zúčastnených hostí a predstavil program zasadnutia.

Generálny riaditeľ sekcie Operačný program Slovensko (MIRRI SR), Ján Ridzoň, otvoril stretnutie krátkou informáciou o špecifickom celi Operačného programu Slovensko (ďalej len „OP SK), ktorým je Fond na spravodlivú transformáciu (ďalej len „FST“). Predstavenie špecifického cieľa FST bude prebiehať prostredníctvom troch samostatných workshopov, pričom aktuálny workshop celi na predstavenie FST a návrh podporovaných aktivít v rámci OP SK, v druhom kole bude diskutované rozdelenie alokácií a navrhované indikátory a v treťom kole budú diskutované pripomienky EK k špecifickému cieľu.

Prezentácia špecifického cieľa FST

Generálny riaditeľ Sekcie inovácií strategických investícií a analýz (SISIA) MIRRI SR, Peter Balík, odprezentoval hlavné ciele podpory z FST, ktorá bude adresovaná do regiónov, ktoré sú najviac zasiahnuté transformáciou vzhľadom na ich závislosť od fosílnych palív vrátane uhlia, alebo priemyselných procesov náročných na produkciu skleníkových plynov. Zdôraznil, že podpora z FST nie je prioritne určená na energetickú transformáciu smerom k uhlíkovej neutralite, ale na riešenie sociálno-ekonomických a environmentálnych dôsledkov transformácie.

Alokácia FST pre SR z fondov EÚ je vo výške 459 mil. EUR. Prevažná časť zdrojov (60 %) musí byť zazmluvnená do roku 2023 a zimplementovaná do roku 2026. Oprávnené regióny pre čerpanie z FST sú región hornej Nitry (HN), Košický samosprávny kraj (KSK) a potenciálne aj

Banskobystrický samosprávny kraj (BBSK), ku ktorého oprávnenosti prebiehajú diskusie s Európskou komisiou (EK).

MIRRI SR v spolupráci s externým konzultantom PricewaterhouseCoopers (PwC) zazmluvneným zo zdrojov EK (DG REFORM), pripravuje stratégiu – tzv. Plán spravodlivej transformácie (PST), ktorého schválenie zo strany EK je podmienkou pre čerpanie zdrojov z FST.

V súvislosti s postupným ukončovaním ťažby uhlia bola vládou SR v roku 2019 schválená transformačná stratégia pre územie hornej Nitry tzv. Akčný plán transformácie uhoľného regiónu horná Nitry (AP HN). Nakoľko k AP HN neboli naviazané špecifické finančné zdroje, prevažná časť aktivít z APHN bola prenesená do PST, ktorý má alokované zdroje pre financovanie týchto aktivít z FST.

V následnej časti prezentácie k návrhu špecifického cieľa boli bližšie predstavené piliere a priority špecifického cieľa s krátkym vysvetlením ich prepojenia na riešenie transformačných dôsledkov.

V krátkosti bola odprezentovaná aj paralelná príprava implementácie FST, ktorá bola zahájená v marci 2021, vyhlásením [nezáväznej online výzvy](#). Cieľom je identifikovať flagshipové zámery a postupne zvyšovať ich pripravenosť za účelom ich zazmluvnenia bezodkladne po schválení OP SK.

Diskusia

Účastníci/čky diskutovali k predloženému návrhu špecifického cieľa formou priamo položených otázok počas online zasadnutia a formou predloženia otázok prostredníctvom chatu.

❖ Otázky položené počas online diskusie pracovnej skupiny a vstupy jednotlivých členov Partnerstva pre politiku súdržnosti 2020+

J. Kovalčík, Inštitút pre ekonomické a sociálne reformy (INEKO)

Očakávania regiónu hornej Nitry sa spájajú s riešením dopravnej infraštruktúry. Aj napriek tomu, že z FST nie je oprávnená dopravná infraštruktúra, je potrebné zo strany zodpovedných autorít nájsť alternatívne zdroje a efektívnejšie riešenia pre zlepšenie projektov týkajúcich sa dopravnej infraštruktúry.

Otázka:

Termín zazmluvnenia väčšiny zdrojov z FST do 2023 znamená uzavretie zmluvy s prijímateľom alebo už aj zazmluvnenie zhotoviteľa v prípade, ak ide o investičné projekty?

Odpoveď:

P. Balík (MIRRI SR): termín sa týka uzavretia zmluvy s prijímateľom vrátane zazmluvnenia zhotoviteľa. Práve z tohto dôvodu sa MIRRI SR už v tejto fáze sústreďí na zber projektových zámerov a selekciu takých, ktoré majú rýchlu implementačnú krivku.

S. Drobová, Protimonopolný úrad SR

V nadväznosti na schválenie mapy regionálnej pomoci pre Slovensko od 1. 1. 2022 do 31. 12. 2027 uviedla, že Slovensko má po schválení PST možnosť oznámiť Európskej komisii zmenu mapy regionálnej pomoci s cieľom uplatniť možné zvýšenie maximálnej intenzity pomoci v definitívne oprávnených územiach pre čerpanie z FST. Územia oprávnené pre čerpanie z FST zatiaľ nie sú súčasťou regionálnej mapy. Požiadala MIRRI SR o informovaní PMÚ SR po definitívnom vymedzení území pre čerpanie z FST za účelom prípravy notifikácie zmeny regionálnej mapy.

E. Škorvaga, Ministerstvo hospodárstva SR

Otázka:

Aký je transformačný príbeh KSK, na ktorý bude reagovať podpora z FST, ktorá má riešiť dôsledky spojené s transformáciou a v čom sa líši od iných problémov regiónov Slovenska, ktoré sú riešené prierezovo na celom Slovensku.

Odpoveď:

D. Forgáčová (MIRRI SR): KSK bol zaradený medzi analyzované regióny na základe Správy o stave krajiny. Na základe výsledkov analýz vykonaných počas prípravy PST, má KSK zo všetkých analyzovaných regiónov najväčší potenciál zníženia emisií skleníkových plynov. Dôležitý bude záväzok KSK resp. priemyselného sektora, spojený so zmenou technologických procesov, v dôsledku ktorých môže dôjsť k výraznému zániku pracovných miest a iným transformačným dôsledkom, ktoré majú byť riešené z FST.

M. Hruška, Banskobystrický samosprávny kraj (BBSK)

Otázka: Aká je šanca pre schválenie oprávnenosti BBSK pre čerpanie z FST zo strany EK, vzhľadom na závery analýz vykonaných počas prípravy Plánu spravodlivej transformácie?

Odpoveď:

P. Balík (MIRRI SR): Diskusie s EK o oprávnenosti regiónov stále pokračujú. Transformačný potenciál BBSK je v porovnaní s potenciálom KSK a HN nízky. Dôvodom je skutočnosť, že významní emitenti už vo vysokej miere zaviedli dekarbonizačné opatrenia a vzhľadom na povahu priemyslu existuje obmedzený potenciál ich ďalšej dekarbonizácie. Zároveň sa nepredpokladá výrazný zánik pracovných miest.

L. Oravec, Úrad splnomocnenca vlády SR pre rozvoj občianskej spoločnosti

Do návrhu špecifického cieľa je potrebné doplniť význam niektorých skratiek a vysvetlenie termínu “proof of concept”. Termín “depopulácia” navrhuje nahradiť výrazom “vyľudňovanie”. V bode I.4 nie sú žiadne konkrétne aktivity a v bode I.3 chýba úvodný popis.

M. Srnka, Železiarne Podbrezová (ZELPO)

Vyjadril sklamanie nad pochybnosťami o oprávnenosti BBSK pre čerpanie z FST. Dekarbonizačné opatrenia spoločnosti ZELPO, priniesli zníženie viac ako o 50% emisií skleníkových plynov v porovnaní s rokom 1992. Poukázal, že investície boli realizované z iniciatívy spoločnosti z vlastných zdrojov, zatiaľ čo najväčší slovenský emitent U. S. Steel Košice environmentálne opatrenia z vlastnej iniciatívy nevykonal, vďaka čomu má KSK najväčší transformačný potenciál.

P. Balík (MIRRI SR): O definitívnej oprávnenosti regiónov rozhodne EK. MIRRI SR má pripravených niekoľko argumentov pre zachovanie BBSK medzi oprávnenými regiónmi a v negotáciách s EK bude naďalej trvať na oprávnenosti BBSK. Vyzval predstaviteľov z regiónu, aby zaslali svoje argumenty, ktoré môžu byť v tomto smere predložené EK na emailovú adresu jtf@mirri.gov.sk.

M. Srnka, Železiarne Podbrezová (ZELPO)

Požiadala o zaslanie argumentácie v prospech zachovania BBSK medzi oprávnenými regiónmi s tým, že ZELPO má záujem argumentáciu doplniť.

M. Srnka, Železiarne Podbrezová (ZELPO)

Otázka:

Budú môcť byť z II. piliera špecifického cieľa FST podporené malé vodné elektrárne?

Odpoveď:

P. Balík (MIRRI SR): v rámci piliera II FST bude možná podpora malých vodných elektrární.

J. Žiškova, Nadácia Pontis

Otázka:

Pre FST existuje zásobník zámerov, do ktorého sa dajú ešte zasielať projektové zámery do otvorenej výzvy. Znamená to, že na podporu budú vybraté len projekty z tohto zásobníka a už potom neprídu žiadne dopytovo orientované výzvy?

Odpoveď:

P. Balík (MIRRI): Nie. Cieľom zásobníka je identifikovať strategické projekty, na ktoré by mohli byť vypísané špecifické výzvy. Preto je nevyhnutné, ak sa jedná o špecifické výzvy zo súkromného sektora, tieto projekty identifikovať a zahrnúť aj v PST. Avšak ak sa jedná aj o menšie projekty, napr. podpora MSP alebo podpora v oblasti OZE, tam budú vyhlásené aj dopytovo orientované výzvy. V tomto zmysle rokujeme s našimi partnermi, napr. s MH SR o pokračovaní tých aktivít, ktoré boli z

ich strany už zahájené, aby sa v takýchto podobných výzvach pokračovalo, ako napr. pri podpore MSP na hornej Nitre.

J. Melichár, Priatel'ia Zeme - CEPA

Otázka:

Aké sú možnosti diskutovať túto časť OP SK v ďalších fázach, ako napr. pri formulácii výziev. Na území hornej Nitry je komunita, ktorá má záujem komunikovať ohľadom znenia výziev v sektore obnovy budov. Ako by v tomto výhľadovo mohli spolupracovať, prípadne, kde by mohla byť pridaná hodnota zapojenia mimovládnych organizácií? Aké sú cesty na prepájanie budúcich prijímateľov medzi sebou a medzi ministerstvami?

Odpoveď:

J. Ridzoň (MIRRI SR): Workshopy a diskusie k jednotlivým špecifickým cieľom budú prebiehať aj v budúcnosti. Zdôraznil, že FST predstavuje doplnkové zdroje pre ostatné politické ciele OP SK t. j. okrem 459 mil. eur z FST pre oprávnené regióny, budú relevantné aj zdroje z ostatných politických cieľov OP SK.

P. Balík (MIRRI): MIRRI SR má vytvorené tematické pracovné skupiny pre FST pod Radami partnerstva v dotknutých regiónoch, ktorých členovia zasadajú v pravidelných intervaloch. Členstvo v pracovnej skupine je otvorené pre všetkých zainteresovaných účastníkov.

L. Oravec, Úrad splnomocnenca pre rozvoj občianskej spoločnosti

Úrad splnomocnenca realizuje konzultácie v rámci svojho projektu a aj v spolupráci s MIRRI SR moderujú všetky konzultácie v pracovnej skupine. Avšak k špecifickému cieľu FST Úrad splnomocnenca neuskutočnil občianske konzultácie. V prípade záujmu možnosť dohodnúť sa na zorganizovaní občianskej konzultácie aj pre tento špecifický cieľ.

L. Šimko, MIRRI SR

Všetky aktivity, ktoré sa budú realizovať v oprávnených regiónoch majú dôležitú podmienku, a to je väzba a orientácia na opatrenia a dopady v zmysle eliminácie ekonomických aktivít v súvislosti s emisiami skleníkových plynov.

M. Lamačková, Trenčiansky samosprávny kraj

Otázka:

Aká je situácia v oblasti projektov smerujúcich do zdravotníctva? Negatívne dopady na zdravie sú vážne dôsledky života a práce v zaťažovanom území, či už banskou alebo inou činnosťou, ktorej dôsledkom je vysoké znečistenie ovzdušia alebo životného prostredia vôbec. Keďže prebehla pomerne búrlivá komunikácia ohľadom podpory NsP Prievidza so sídlom v Bojniciach, čo je pre TSK mimoriadne dôležitý projekt, poprosila by som o informáciu, či sme sa niekam posunuli.

Odpoveď:

P. Balík (MIRRI): Počas leta neprebíhali diskusie s EK k téme zdravotníckych projektov. Zdravotnícke projekty musia byť v súlade s dlhodobou stratégiou Ministerstva zdravotníctva SR. V tomto zmysle bude kľúčovým dokumentom aj stratégia týkajúca sa optimalizácie sietí nemocníc.

Vzhľadom na informácie ohľadom zdravotného stavu obyvateľstva na hornej Nitre MIRRI SR súhlasí s tvrdením p. Lamačkovej a považuje za dôležité podporovať aj riešenie dôsledkov transformácie na zdravie obyvateľstva. Pri najbližšej diskusii s EK bude otvorená aj diskusia k tejto téme. Ak by zdravotnícka infraštruktúra z hľadiska technológií nebola oprávnená z FST, oprávnená by mohla byť aspoň časť aktivít, ako napr. zvyšovanie energetickej efektívnosti zdravotníckych budov.

L. Oravec, Úrad splnomocnenca pre rozvoj občianskej spoločnosti

Otázka:

Do akej miery budú podporené všetky vypísané aktivity uvedené v špecifickom celi a do akej miery čakáme od EK, že schvália len časť aktivít? A následne, či na všetky opatrenia pôjdu financie alebo to bude záležať od dopytu z prostredia?

Odpoveď:

P. Balík (MIRRI): Výzvy a priority nie sú v regiónoch totožné a alokácie musia byť zacielené na potreby regiónu. Na hornej Nitre sa očakáva, že množstvo prostriedkov pôjde na podporu tvorby pracovných miest, ale aj na podporu energetickej efektívnosti, znižovanie environmentálnej záťaže a podporu zdravotného a sociálneho piliera. Zároveň sa nepredpokladá, že by EK zasahovala do rozhodnutia o zozname oprávnených aktivít, ak sú v súlade s Nariadením, ktorým bol zriadený Fond na spravodlivú transformáciu.

L. Oravec, Úrad splnomocnenca pre rozvoj občianskej spoločnosti

Otázka:

Ako je možné vnímať komplementárnosť FST s Modernizačným fondom?

Odpoveď:

P. Balík (MIRRI): Dodatočné zdroje sú k dispozícii okrem Modernizačného fondu aj z Plánu obnovy, z jednotlivých prioritných osí OP SK a aj z Inovačného fondu. Dôležité bude nastavenie deliacich línií medzi týmito fondami.

D. Forgáčová (MIRRI): Modernizačný fond je financovaný zo systému obchodovania z emisiami t. j. nefunguje v rámci viacročného finančného rámca ani z nástroja Next Generation EÚ, ako FST. Modernizačný fond funguje nezávisle od eurofondov a má financovať technologické zmeny. Z FST sa majú riešiť primárne dôsledky transformácie. MIRRI SR je otvorené urobiť konzultáciu v spolupráci s Úradom splnomocnenca na rozvoj občianskej spoločnosti k špecifickému cieľu FST. Navyše, MIRRI pri príprave PST zorganizovalo aj konzultácie s mladými ľuďmi.

L. Oravec, Úrad splnomocnenca pre rozvoj občianskej spoločnosti

Otázka:

Existuje v Košickom kraji funkčná štruktúra, tak ako je vytvorená aj na hornej Nitre?

Odpoveď:

D. Forgáčová (MIRRI): Áno, tieto štruktúry - Tematické pracovné skupiny v Radách partnerstva existujú rovnako v každom navrhnutom regióne. MIRRI SR spolupracuje aj s jednotlivými aktérmi

v území, ako napr. v KSK s akademickým sektorom, od ktorých boli v rámci online výzvy predložené viaceré projektové zámery. Diskusia prebieha aj so zástupcami mesta, samosprávou a ďalšími.

Zhrnutie:

- Pripomienky k zneniu špecifického cieľa je možné zasielať formou sledovania zmien na emailovú adresu partnerstvo@mirri.gov.sk a jtf@mirri.gov.sk v termíne do pondelka **4.10.2021 do konca pracovnej doby**.
- V prípade záujmu o členstvo v Tematickej pracovnej skupine (zriadené pod Radami partnerstva TSK, KSK a BBSK), môžu záujemcovia svoju požiadavku adresovať na email: tf@mirri.gov.sk.

Zoznam skratiek:

AP HN – Akčný plán Transformácie uhoľného regiónu horná Nitra

BBSK – Banskobystrický samosprávny kraj

EK – Európska komisia

FST – Fond na spravodlivú transformáciu

HN – horná Nitra

KSK – Košický samosprávny kraj

OP SK - Operačný program Slovensko

PST – Plán spravodlivej transformácie

TSK – Trenčiansky samosprávny kraj